

Duray Miklós laudáció

Elhangzott 2010. szeptember 20-án a Magyar Tudományos Akadémia Felolvasótermében a Széchenyi Társaság Díja átadása alkalmával

Tisztelt elnök urak,
Kedves díjazottak, kedves közönség!

Hadd kezdjem a beszédemet azzal a beismerő vallomással, hogy életem egyik legnehezebb feladatára vállalkoztam, amikor ezt a felkérést elvállaltam. De mindjárt hozzá is teszem, hogy nincs felemelőbb érzés, mint olyan embert dicsérni és életpályáját méltatni, akit tisztelek, becsülök, és előkelő helyet foglal el a számomra fontos és mértékadó emberek között.

Nagyon sokat gondolkoztam azon, munkásságának mely területe az, amelyet laudációm központi témájává teszek, hiszen ténykedéseinek csak egy kis szegmensét van módomban méltatni az idő rövideje miatt.

Nagyot alkotott, mint író, publicista, pótolhatatlan tevékenységet fejtett ki, mint emberjogi aktivista, és elévülhetetlen az a politikai munka, amelyet élete folyamán a felvidéki magyarság érdekében kifejtett. Mindezt felülírja hűsége a magyarsághoz, ragaszkodása a szülőföldhöz és a nemzet iránti szeretete. 20 éve ismerem személyesen, de eddig sosem gondolkoztam el azon, mi az, ami őt európai formátumú politikussá tette. Bölcsessége, tudása, tapasztalata, érzelmi intelligenciája, töretlen hite, avagy az a látnoki képessége, amellyel a nemzet jövőjét vászonra vetíti?

Igen, ezek az erények egy embert külön-külön is az átlag fölé emelnek, de ha ezek a tulajdonságok egy személyben összpontosulnak, az már a zsenialitás magasságába emeli az illetőt. S ha valami még nagyobbá tehet egy személyiséget, az nem más, mint az önfeláldozó, kitartó, állhatatos munka. Büszke vagyok rá, hogy személyesen ismerhetek egy ilyen embert, Duray Miklóst, aki a reformkor és a magyarság legnagyobbjával is bírja az összehasonlítást. Hiszen, amit Széchenyi létrehozott, megalkotott, azt Duray óvja és karbantartja, hiszen míg Széchenyi a nemzet jövőjéért aggódott, addig Duray a nemzet megmaradásán fáradozik és harcol a Felvidéki magyarok jogaiért. Ő az, aki írásaival, beszédeivel, megmozdulásaival következetesen küzd azért, hogy a magyarság itt, a Kárpát-medencében érvényesülni, boldogulni tudjon. Ő nem kisebbségi politikus, ő a jelenkor egyik legnagyobb politikusa, ami arra alapozható, hogy 4 és fél évtizede kezdődött közéleti és politikai karrierje nem csak az egyik leghosszabb, de az egyik legtartalmasabb. Minden egyes napon megdolgozott a mai elismerésért, ahogy Széchenyi írja: „Jobblétünk ugyanis csak ekkor tölt el igazi meglepődöttséggel, ha mi vagyunk annak szerzői. Mindenki csak a saját munkája által lehet bármiben jeles, és nem is melegíti semmi sem olyan kellemesen belsónket, mint az az érzés, hogy magunk által vagyunk azok, amik.”

Duray felépítette magát, ösztönösen és tudatosan külső segítség nélkül. Ritkaság számba megy az olyan ember, aki fiatal korától tudatosan készül, képezi magát, majd azon fáradozik, hogy a felvidéki magyar közösségnek, majd az egész magyar nemzetnek hasznára váljon. Gondolkozik, elemez, ír. Ír szülőföldről, hontalanságról, hazáról, nemzetről. Eszmefuttatásai nemzetfélétről és nemzetrombolásról, a nemzet felemelkedéséről és az önfeladásról szólnak. Magyarságtudata, a nemzet iránti szeretete áthatja politikusi tevékenységét, egész életpályáját. Szenved, mikor szembe találja magát a nemzetárulókkal, nemzetrombolókkal, akik nemzetüket 30 ezüstpénzért eladják. Nem érti – dehogynem, igenis érti, miért is történik mindez, csak hát, az olyan lángelmének is, mint ő felfoghatatlan ez az etikátlan magatartás.

Küzdelseihez a szavakon kívül más fegyvert nem használ, ahogy gróf Eszterházy János sem tette, de ellentétben a gróffal, az ő munkássága kiteljesedett, hiszen a diktatúrával szembeni küzdelmét siker koronázta.

Most pedig engedjék meg, hogy a teljesség igénye nélkül megemlítssem az egyes évtizedek meghatározó eseményeit, történéseit:

A 60-as években az érettségi vizsgák után a pozsonyi Komenský Egyetem Természettudományi Karán geológiai diplomát szerez. Ebben az évtizedben kezdődik közéleti pályafutása. Aktívan részt vesz a Csemadok munkájában, társaival megalapítja a csehszlovákiai Magyar Ifjúsági Szövetséget, melynek főtitkára, majd elnöke lesz. 1968 augusztusa után, pontosabban 1970-ben kizárják a Csemadok egyesületéből, nem publikálhat, és nem vehet részt a közéletben.

A 70-es években rákerül a Szlovákia Kommunista Pártja által összeállított feketelistára. Emiatt nem léphet tudományos kutatói pályára, ennek ellenére doktori szigorlati vizsgát tesz geokémiából. Keményen dolgozik, újra bekapcsolódik a közéletbe, és előadásokat tart magyarországi és szlovákiai magyar egyetemistáknak. Megalapítja a Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottságát, melynek megszűnéséig szóvivője. 1979-ben részt vesz a Bibó-émlékkönyv létrehozásában, mely a Kárpát-medencei magyar szellemi élet 1956 utáni legátfogóbb, hatalomtól független vállalkozása.

A 80-as években szoros kapcsolatba kerül a Charta 77 polgárjogi mozgalommal. Az államrendőrség folyamatosan megfigyeli, kihallgatja, és egyéb módon zaklatja. Bevonják útlevelét, büntetőjogi eljárást indítanak ellene, később letartóztatják. A pert külföldi nyomásra felfüggesztik, szabadlábba helyezik, majd ismét letartóztatják. A vád: az államrend felforgatása, a szocialista rendszer és a Szovjetunió, valamint szövetségesei ellen kifejtett tevékenység. Összesen 470 napot tartják fogva, ítélet nélkül. Ekkor 1985-öt írunk. Szabadulása után a jogvédő bizottságban folytatja tevékenységét, egyre többet publikál a nem hivatalos ellenzék sajtójában. 1987-ben visszakapja útlevelét, és feleségével kiutazási engedélyt kap „Nyugatra”. 1988. augusztus 15-én az USA-ba utaznak az indianai University of Pennsylvania meghívására, mely a polgárjogi aktivista geológusnak szól. Az amerikai egyetemen politológiával foglalkozik, ír és publikál. Az Észak-Amerikai kontinensen mintegy száz előadást tart. Ez idő tájt az amerikai csehszlovák nagykövetség intenzíven érdeklődik iránta. Közvetlen hazautazásuk előtt rejtélyes körülmények között ellopják útlevelét. 1989. november 28-án tér vissza feleségével és fiával Budapestre.

A 90-es években folytatódik igazán a politikai pályája. A csehszlovákiai Szövetségi Gyűlésbe 1990. január 31-én képviselővé nevezik ki. A következő hónapban megalapítja a csehszlovákiai kisebbségek politikai szervezetét, az Együttélés politikai mozgalmat, melynek elnöke lesz. A Szövetségi Gyűlés Nemzetek Kamarájának utolsó ülésén Csehszlovákia megszűnéséről magyarul és szlovákul mond beszédet, melynek lényege: az állam megalakulásakor és megszűnésekor a döntéshozók nem kérték ki az érintettek, az egyszerű emberek véleményét.

Az 1994. január 8-án megtartott Révkomáromi nagygyűlés kezdeményezője, egyik szervezője. A Szlovák Információs Szolgálat tervet készít az országos gyűlésen kialakult szemléleti egység szétverésére, és a szlovákiai politika – Duray nélküli – perszonális átalakítására.

A 2000-es években a Magyar Koalíció Pártjának állandó képviselője a MAÉRT-ban, melynek Integrációs Bizottságában dolgozik. 2002-ben beszédet mond Budapesten a polgári erők Kossuth téri nagygyűlésén, kb. másfél millió résztvevő előtt, emiatt a magyarországi

posztkommunista erők és a szlovák politika részéről támadásoknak van kitéve. Kilencven szlovákiai magyar közéleti szereplő (köztük két Kossuth-díjas író) is bírálja őt, és nyílt levélben szólítja fel a Magyar Koalíció Pártját, hogy szabaduljon meg tőle. Itt jegyzem meg: ez idő tájt Szlovákiában még demokratikus erők vannak kormányon, kormánytagként az MKP.

A 2004. december 5-i népszavazás kudarca ismét elmélkedésre készíti Duray Miklóst. A decemberi fejlemények ihletéséből megjelenik a Riadó című könyve, melynek középpontjába nemzetünk létének, felemelkedésének kérdése kerül. Tisztán látja és vallja, hogy a nemzeti identitásuktól megfosztott vagy róla lemondó népek előbb-utóbb eltűnnek abba a sírba, melyet népek vesznek körül. Széthullik az olyan népi „közösség” melyből hiányzik a nemzettudat. A polgár így válhat pusztá országlakóvá, a politikai nemzet mosott agyú csürhévé, a nemzet pedig értékrend nélküli közösséggé, majd hordává. Írja egyik esszéjében Duray Miklós. Baljós sejtetés, igen, ő mindig egy árnyalattal sötétebben látja, láttatja a jelent, de pont ez kell neki ahhoz, hogy nekiveselkedjen a dolgok megváltoztatásának. Ő lehet a 21. század Széchenyije, ő képes magát helyzetbe hozni, és a magyar nemzet számára helyzetet teremteni. A rendszerváltozás után most van először Magyarországnak olyan kormánya, amely a nemzetegyesülés kereteit megteremtette, de a tartalom még hiányzik belőle. Van-e ember, aki képes e tartalmat körvonalazni? Igen, Duray Miklós, mint nemzetstratégia alkalmas e feladatra, csak vállalja!

A Medgyessy-kormány idején az MKP elnöke megvonja tőle képviseleti mandátumát. 2007-ig az MKP ügyvezető alelnöke, de feladatát nem tudja végezni a párton belüli gáncsoskodások miatt. A párt 2007-ben amiatt szünteti meg ezt a tisztséget, hogy Duray ne tudjon beleszólni a pártszervezésbe.

2010-es parlamenti választáson az MKP nem jut a parlamentbe, így megszűnik képviselői mandátuma. Immáron a párt és a parlament béklyóitól megszabadulva keresi azt a területet, ahol a legtöbbet tehet a szülőföldért, a hazáért, a nemzetért, a felvidéki magyarságért. Kérjük az Urat, hogy ehhez adjon neki nagy erőt, jó egészséget, kitartást!

Cservenka János

(fotók a következő oldalon)

